

NOTĂ DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale,
aprobate prin Hotărârea Consiliului de administrație al
Agenției Naționale pentru Energetică nr. 534/2019

1. Denumirea autorului responsabil de elaborarea proiectului actului normativ:

Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică (ANRE/Agencie).

Persoană de contact: Elena Ilescu, consultant, Departamentul gaze naturale și energie termică.
tel: 022 823930; email: eilescu@anre.md

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ. Cauzele problemei.

Temeiul juridic de operare a modificărilor la Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 534/2019 privind aprobarea Regulilor pieței gazelor naturale (în continuare – Regulile pieței gazelor naturale), îl constituie art. 7 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (în continuare – Legea nr. 108/2016), cu modificările ulterioare. În conformitate cu art. 7 alin. (3) lit. a) din Legea nr. 108/2016, Agenția în domeniul reglementării pieței gazelor naturale și a schimburilor transfrontaliere de gaze naturale, elaborează și aprobă Regulile pieței gazelor naturale, de asemenea monitorizează respectarea acestora.

Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Proiectul Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale, este elaborat în contextul necesității asigurării unei piețe de gaze naturale funcționale și accesibile tuturor participanților la aceasta.

Ca urmare a modificării cadrului legal în sectorul gazelor naturale și cu scopul de a asigura o funcționare corectă a pieței gazelor naturale, Agenția a inițiat procesul de revizuire și modificare al cadrului normativ secundar, inclusiv actualizarea Regulilor pieței gazelor naturale, întrucât ele au fost aprobate în 2019.

Problema identificată - Necorelarea dintre acte

Prin modificările aduse Legii nr. 108/2016 prin Legea nr. 429/2023 pentru modificarea unor acte normative în contextul necesității creării premiselor pentru dezvoltarea pieței gazelor naturale, a fost introdus conceptul de „trader”, fiind stabilite principiile de bază aplicabile desfășurării activității de trading. În conformitate cu prevederile legale, traderul este întreprinderea de gaze naturale care își desfășoară activitatea exclusiv pe piața angro a gazelor naturale, cu condiția deținerii licenței pentru desfășurarea activității de trading.

Prin Hotărârea ANRE nr. 442/2020 Agenția a transpus, în Codul rețetelor de gaze naturale, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 420/2020 (în continuare Codul rețetelor), Regulamentul (UE) nr. 312/2014 al Comisiei din 26 martie 2014 de stabilire a unui cod de rețea privind echilibrarea rețetelor de transport de gaz.

În urma aplicării Codului rețetelor și a Raportului privind punerea în aplicare a măsurilor provizorii de echilibrare, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al ANRE nr. 756/2025 (în continuare Măsurile provizorii de echilibrare), anumite prevederi ale Regulilor pieței gazelor naturale au devenit incompatibile cu cadrul de reglementare instituit prin acesta. În acest context, se impune abrogarea prevederilor respective din Regulile pieței gazelor naturale, în vederea asigurării coerenței cadrului normativ aplicabil și a evitării existenței unor reglementări paralele sau contradictorii în ceea ce privește echilibrarea sistemului de transport al gazelor naturale.

În particular, Regulile pieței gazelor naturale cuprind, printre altele, prevederi referitoare la stabilirea prețurilor de decontare a dezechilibrului și la plata pentru dezechilibrul înregistrat de participanții la piața gazelor naturale. Aceste prevederi nu sunt aplicate în practică la etapa actuală, întrucât mecanismul de determinare a prețurilor de decontare a dezechilibrului și de calculare a plății pentru dezechilibrul zilnic urmează să fie reglementat prin Metoda de calculare a plății pentru dezechilibrul zilnic.

Astfel, potrivit prevederii pct. 509 din Codul rețelelor, Metoda de calculare a plății pentru dezechilibrul zilnic urmează a fi elaborată de operatorul sistemului de transport (OST) și supusă aprobării Agenției după expirarea perioadei de aplicare a Măsurilor provizorii de echilibrare, respectiv după data de 31 decembrie 2030.

Prin urmare, menținerea în Regulile pieței gazelor naturale a unor dispoziții referitoare la prețurile de decontare a dezechilibrului și la plata pentru dezechilibrul zilnic, care nu sunt aplicabile în prezent și care urmează să fie reglementate printr-un mecanism distinct, instituit în conformitate cu Codul rețelelor, nu este necesară. Abrogarea acestor dispoziții va contribui la asigurarea coerenței și clarității cadrului normativ în domeniul echilibrării sistemului de transport al gazelor naturale și la eliminarea eventualelor contradicții dintre actele normative aplicabile.

Achiziționarea gazelor naturale operaționale de către Operatorul Sistemului de Distribuție (OSD) pentru consum tehnologic și pierderi (cunoscute ca CPT – consum propriu tehnologic) se realizează pentru a acoperi diferențele fizice dintre cantitatea de gaze intrată în sistem și cea livrată consumatorilor finali.

Pentru anii gazieri precedenți operatorii de sistem din sectorul gazelor naturale organizau periodic proceduri de achiziție publice prin licitații deschise, în conformitate cu prevederile Regulilor pieței gazelor naturale cu actele normative în vigoare și a actelor interne aprobate de către aceștea, cu publicarea anunțurilor oficiale privind inițierea procedurii de achiziție direct pe pagina proprie sau pe platforme de achiziții autorizate (cum ar fi MTender). Operatorii de sistem publicau un *Caiet de sarcini* specific în care se stabilea condițiile financiare, exprimarea prețului în MDL/1000 m³ sau MDL/MWh și puterea calorică superioară solicitată.

Ulterior pentru anul gazier 2026-2027, operatorii de sistem au început să achiziționeze gazele naturale pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de gaze naturale în rețelele de transport și de distribuție prin Platforma de Tranzacționare prin intermediul bursei de mărfuri operate de S.R.L. „Bursa Română de Mărfuri (Romanian Commodities Exchange) Est” (în continuare – BRM East), care este desemnată de ANRE drept operator al platformei de tranzacționare a gazelor naturale în Republica Moldova. Aceasta asigură un proces transparent, competitiv, nediscriminatoriu și bazat pe prețul de piață.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse sunt:

- asigurarea cadrului transparent și competitiv pentru achiziția gazelor naturale operaționale de către operatorii de sistem;
- abrogarea concretă a prevederilor din Regulile pieței gazelor naturale;
- eliminarea contradicțiilor și asigurarea coerenței cadrului normativ.

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prin elaborarea și aprobarea proiectului Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale se urmărește stabilirea cadrului legal pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale și a produselor conexe pe piața angro și cu amănuntul a gazelor naturale, precum și pentru prestarea serviciilor de sistem, bazate pe principiul transparenței, obiectivității, competitivității și nediscriminării.

Proiectul propune modificarea Regulilor pieței gazelor naturale după cum urmează:

1) Punctul 8 se completează cu subpunctul 2¹) cu următorul cuprins:

„2¹) traderii”.

2) Se completează cu pct. 11¹ cu următorul cuprins:

„11¹. Procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața gazelor naturale, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum și modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune sunt stabilite în Regulamentul privind furnizarea gazelor naturale, aprobat prin hotărârea ANRE nr. 113/2019.”

Această prevedere este necesară de a fi inclusă în Regulile pieței gazelor naturale pentru a înștiința participanții pieței gazelor naturale în ce act normativ de reglementare se regăsește procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața gazelor naturale, întrucât potrivit prevederii alin. (7) art. 90 din Legea nr. 108/2016 procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața gazelor naturale, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum și modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilesc în Regulile pieței gazelor naturale.

3) La punctul 14 după cuvântul „Furnizorii” se completează cu cuvintele „și traderii” și după cuvântul „naturale” se completează cu cuvintele „și tradingul de gaze naturale”.

În acest context, conceptul de „trader” urmează să fie reglementat și în Regulile pieței gazelor naturale, având în vedere că acestea stabilesc cadrul juridic pentru desfășurarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare a gazelor naturale și a produselor conexe pe piața angro. Includerea acestui concept va asigura corelarea Regulilor pieței gazelor naturale cu prevederile Legii nr. 108/2016, precum și aplicarea unitară a cadrului normativ care reglementează funcționarea pieței angro a gazelor naturale.

4) Punctul 103 va avea următorul cuprins:

„103. Operatorii de sistem vor achiziționa gaze naturale operaționale în condiții de concurență, transparență și nediscriminare pe platformele organizate de tranzacționare a gazelor naturale, aprobate de Agenție.”

Prin gaze naturale operaționale se subînțelege gazul tehnic necesar pentru ca rețeaua să funcționeze fizic (cunoscut și ca consum tehnologic). Acesta acoperă consumul tehnologic și pierderile de gaze naturale din rețelele de gaze naturale și combustibilul folosit de stațiile de comprimare pentru transportul gazelor naturale. La rândul său operatorul de sistem (OST și OSD) trebuie să achiziționeze gazele naturale în condiții de concurență, transparență și nediscriminare, ceea ce înseamnă că achiziția trebuie să fie publică la prețuri de piață, oferind șanse egale oricărui furnizor care vrea să vândă gaze naturale.

Operatorii de sistem sunt obligați să cumpere gaze naturale pentru consumul tehnologic și pierderi (cunoscute ca gaze operaționale) exclusiv prin intermediul platformelor electronice de tranzacționare aprobate de ANRE, cum este, de exemplu, platforma operată de BRM EST.

Scopul acestei măsuri este clar definit prin cele trei principii menționate:

Concurență: Eliminarea monopolului sau a favorizării unui singur furnizor, permițând mai multor companii să liciteze și să ofere cel mai bun preț.

Transparență: Toate tranzacțiile, prețurile și volumele sunt publice și pot fi monitorizate, reducând riscul de acorduri ascunse și în termeni rezonabili.

Nediscriminare: Toți vânzătorii de gaze naturale înscriși pe platformă au șanse egale de a câștiga contractele, respectând aceleași reguli de joc.

Platforma operată de BRM EST permite desfășurarea tranzacțiilor pe diverse segmente ale pieței gazelor naturale, inclusiv:

- Piața Gas Forward – pentru contracte pe termen mediu și lung;
- Piața Spot – pentru tranzacții zilnice și intrazilnice;
- Piața contractelor bilaterale (OTC) – pentru negocieri directe între furnizori și clienți;
- Platforma de echilibrare – pentru menținerea echilibrului sistemului de transport.

Aceste instrumente oferă actorilor pieței flexibilitate, eficiență și o acoperire completă a necesităților comerciale, de la aprovizionare imediată până la contracte de lungă durată. Prin Hotărârea Consiliului de administrație ANRE nr. 137/2025 activitatea platformei de tranzacționare a gazelor naturale a fost extinsă pentru o perioadă stabilă de 10 ani. De asemenea, operatorul sistemului de transport al gazelor naturale („Vestmoldtransgaz” SRL) a desemnat BRM EST și ca Operator al Platformei de Echilibrare fizice și comerciale a rețelei.

5) Textul „*Capitolul VI ACHIZIȚIONAREA GAZELOR NATURALE OPERAȚIONALE DE CĂTRE OST ȘI OSD*” se abrogă.

6) Punctele 104-110 se abrogă.

Astfel, odată ce operatorii de sistem vor achiziționa gaze naturale operaționale pe platformele organizate de tranzacționare a gazelor naturale, Capitolul VI cu punctele 104-110 necesită a fi abrogat.

7) La punctele 140 și 141 se exclud cuvintele „*în conformitate cu Secțiunea 4 din prezentul Capitol*”.

8) Secțiunea 3 cu pct. 143-152 și Secțiunea 4 cu punctele 153-159 se abrogă.

Prevederile din Secțiunea 3 *Prețurile de decontare a dezechilibrului* (pct. 143-152) și Secțiunea nr. 4 *Plata pentru dezechilibru* (pct. 153-159) în prezent nu sunt utilizate în practica de decontare și plata dezechilibrelor care urmează a fi percepute de la părțile responsabile de echilibrare (în continuare – PRE) sau achitate în folosul PRE, pentru dezechilibrele portofoliilor lor de echilibrare. Aceste prevederi se vor regăsi în Metoda de calculare a plății pentru dezechilibru zilnic.

9) La punctul 193,

definiția termenului „*N*” va avea următorul cuprins:

„*N* – numărul total de furnizori de pe piața gazelor naturale”;

definiția termenului „*S_i²*” va avea următorul cuprins:

„*S_i²* – cota de piață a furnizorului *i*, exprimată în procente.”

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea 0 – menținerea situației actuale

Nu au fost analizate opțiuni alternative având în vedere obligația ANRE de a-și aduce actele normative de reglementare în conformitate cu prevederile Legii nr. 108/2016 și a Codului rețelelor.

4. Analiza impactului de reglementare

Proiectul de modificare a Regulilor pieței gazelor naturale are un caracter preponderent tehnic și de conformare normativă, având drept scop asigurarea unui cadru transparent, competitiv și coerent pentru achiziția gazelor naturale operaționale, destinate acoperirii consumului tehnologic și a pierderilor în rețele, de către operatorii de sistem (OST și OSD).

Modificările propuse urmăresc, în principal, clarificarea și armonizarea prevederilor aplicabile mecanismului de achiziție a gazelor naturale operaționale, precum și abrogarea expresă a dispozițiilor devenite inaplicabile sau care generează contradicții, în vederea asigurării coerenței și clarității cadrului normativ.

Proiectul nu instituie bariere administrative suplimentare și nu generează obligații financiare noi pentru participanții la piață. Totodată, acesta nu modifică în mod substanțial drepturile și obligațiile participanților la piața gazelor naturale, ci urmărește, în principal, eficientizarea, digitalizarea și transparentizarea unui mecanism de achiziție existent.

În aceste condiții, având în vedere natura tehnică a intervențiilor normative, lipsa unor efecte economice și administrative semnificative suplimentare, precum și faptul că proiectul nu

introduce mecanisme sau obligații noi cu impact substanțial asupra participanților la piață, efectuarea unei analize extinse a impactului (AIR) nu se justifică.

4.1. Impactul social, asupra sectorului public și privat

Proiectul Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale nu generează impact socio-economic, bugetar sau asupra mediului, având un caracter pur tehnic/de corelare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Aprobarea prezentului proiect nu generează un impact negativ suplimentar și nu implică cheltuieli direct din bugetul de stat.

Impactul implementării acestei prevederi se rezumă la:

Impact instituțional și de reglementare: Se standardizează procedura prin care Operatorii de sistem achiziționează gazele operaționale, obligându-i să utilizeze exclusiv platformele organizate de tranzacționare aprobate de ANRE. Această măsură elimină riscurile de licitații asimetrice sau netransparente.

Impact asupra concurenței și pieței: Reglementarea stimulează lichiditatea pe platformele centralizate de tranzacționare și garantează un tratament nediscriminatoriu pentru toți furnizorii de pe piața angro.

Impact economic indirect: Achiziționarea în condiții reale de concurență bazată pe piață va permite optimizarea costurilor suportate de operatorii de sistem, fapt ce va avea, pe termen mediu, un efect stabilizator asupra tarifelor pentru serviciul de transport și a tarifelor pentru serviciul de distribuție achitate de consumatorii finali.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Proiectul nu transpune legislația UE.

Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Odată cu aprobarea și aplicarea modificărilor la Regulile pieței gazelor naturale va fi perfecționat cadrul normativ de reglementare orientat spre implementarea prevederilor Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale și a Codului rețelelor de gaze naturale.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Principalele părți interesate în intervenția propusă sunt:

- Operatorii sistemelor de transport al gazelor naturale;
- Tradingul de gaze naturale
- Furnizorii de gaze naturale;
- Consumatorii finali.

Proiectul Hotărârii și Nota de fundamentare au fost publicate pe pagina oficială a ANRE, www.anre.md, la rubrica Transparența decizională/Proiecte supuse consultării publice și expediate spre consultare titularilor de licențe din sectorul gazelor naturale, autorităților relevante și altor părți interesate în conformitate cu Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Astfel, Agenția a expediat la data de 25.09.2026 spre consultare și avizare, în adresa Ministerului Energiei, Consiliul Concurenței, SRL „Vestmoldtransgaz”, Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Produselor Nealimentare și Protecția Consumatorilor, titularilor de licență pentru furnizarea gazelor naturale, titularilor de licență pentru distribuția gazelor naturale, titularilor de licență pentru tradingul de gaze naturale, scrisoarea prin care s-a solicitat avizarea proiectului Hotărârii însoțită de Nota de fundamentare. Propunerile parvenite la proiectul

Hotărârii, precum și argumentarea cu privire la acceptarea sau respingerea acestora vor fi incluse în sinteză.

7. Concluziile expertizelor

La elaborarea și aprobarea proiectului Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale Agenția a ținut cont de punctul 7.1 din Metodologia de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte normative departamentale, evitând în cuprinsul acestora norme care pot genera, la aplicare, apariția riscurilor de corupție.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Intrarea în vigoare a Hotărârii Consiliului de administrație al ANRE privind modificarea Regulilor pieței gazelor naturale se preconizează la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Urgența acestei măsuri este determinată de necesitatea de a elimina contradicțiile și de a asigura coerența cadrului normativ.

Alexei TARAN
Director general